

Edyta Mianowska

KOMPUTEROWE TECHNOLOGIE INFORMACYJNE W INSTYTUCJACH KULTURY

Społeczeństwo informacyjne

Wizja społeczeństwa informacyjnego oplecionego ogólnie dostępną siecią komputerową zdaje się przybierać coraz realniejsze kształty. Coraz wyraźniejszy staje się związek między poziomem rozwoju danego kraju a zapotrzebowaniem na informacje występującym w społeczeństwie. Powszechność zastosowania sieci komputerowych w dziedzinie organizacji i zarządzania prowadzi do zasadniczych przeobrażeń w strukturach gospodarczych. W układzie wewnętrznym tworzy się nacisk, aby społeczeństwo dążyło do nabywania umiejętności funkcjonowania w warunkach powszechnego stosowania komputerów. W układzie zewnętrznym uwidocznia się przepaść między tymi społeczeństwami, które stosują technologię komputerową, i tymi, które tego nie czynią (B. Siemieniecki 1997).

Społeczeństwo staje się społeczeństwem informacyjnym, gdy osiąga taki stopień rozwoju i skomplikowania procesów społecznych i gospodarczych, który wymaga nowych technik gromadzenia i przetwarzania informacji generowanych przez te procesy. W takim społeczeństwie informacja i wynikająca z niej wiedza oraz technologie są podstawowym czynnikiem wytwórczym, a przetwarzanie informacji jest głównym i pierwszoplanowym procesem ekonomicznym. Wymaga to stosowania technologii informatycznych i powszechnego wykorzystywania komputerów prawie we wszystkich dziedzinach działalności człowieka. Siła robocza składa się w większości z pracowników informacyjnych, a znaczna część dochodu narodowego brutto powstaje w obrębie szeroko rozumianego sektora informacyjnego (*Społeczeństwo informacyjne...* 1996).

Zbyt wcześnie jeszcze, aby polskie społeczeństwo nazywać społeczeństwem informacyjnym, choć można obserwować wiele symptomów świadczących o rosnącej roli technologii informacyjnych. Z każdym rokiem komputeryzowanych jest coraz więcej instytucji. Stale zwiększa się liczba komputerów w polskich domach. Badania CBOS wskazują, iż obecnie komputery znajdują się w 14% gospodarstw domowych. Niemal co siódmy Polak deklaruje korzystanie z komputera w pracy lub w domu (Rocznik statystyczny 1993, 1994, 1995; *Aktualne problemy...* 1996). Informacja staje się coraz bardziej

poszukiwanym dobrem, jednocześnie wzrasta zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowanych fachowców, którzy potrafią przyjmować, przetwarzać oraz prezentować informacje.

Rosnące znaczenie informacji wymusza podjęcie działań zmierzających do przygotowania społeczeństwa do funkcjonowania w nowych warunkach powszechnego stosowania technologii komputerowej. Trwają prace nad wdrażaniem technologii informacyjnych do kształcenia ogólnego. Edukacja medialna została uwzględniona w projekcie dokumentu Ministerstwa Edukacji Narodowej *Podstawy programowe obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących*. Dzieci i młodzież, które za kilka lat opuszczą szkoły, będą znacznie lepiej przygotowane do ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia niż większość dzisiejszych użytkowników komputerów.

Coraz powszechniej korzysta się w Polsce z zasobów sieci Internet. Ocenia się, iż liczba użytkowników korzystających z Internetu w 1996 przekroczyła pół miliona (dane wg RIPE, wrzesień 1996, za: W. Wypych 1997). Co roku liczba ta się zwiększa, przy czym można zauważyć wyraźną tendencję obniżania się wieku użytkowników. W 1995 roku osoby poniżej 24 roku stanowiły 10% wszystkich korzystających z sieci w Polsce, a w 1996 ta grupa wiekowa stanowiła już 30% ogółu użytkowników (*Badanie zbiorowości...* 1996). Kontakt z komputerem jest coraz częściej podejmowaną formą aktywności, którą realizuje 41% 13-14-latków (E. Narkiewicz-Niedbałec 1997).

Tendencje te są o tyle warte podkreślenia, że dotyczą głównie młodego pokolenia, a zatem można przypuszczać, iż rozwijane obecnie nawyki i zainteresowania będą w przyszłości kontynuowane. Tworzą się podstawy społeczeństwa informacyjnego, dla którego stosowanie komputerów będzie integralną częścią funkcjonowania.

Technologie informacyjne a upowszechnianie kultury

Intensywny rozwój technik komputerowych powoduje, iż zwiększa się obszar ich zastosowań. Również kultura i sztuka nie pozostają obojętne na ich wpływy. Trudno dać jednoznaczną odpowiedź, jak informatyzacja życia wpływa na te dziedziny działalności człowieka, jak zmienia tworzenie dzieł kultury, sposoby ich udostępniania i upowszechniania. Oddziaływanie to jest jednak coraz bardziej zauważalne. Warto chociażby nadmienić, iż wielu artystów wykorzystuje techniki komputerowe do realizacji swoich artystycznych wizji tworząc muzykę elektroniczną czy grafikę komputerową.

Wraz z pojawieniem się dysków CD-ROM i rozwojem nowych technik edytorskich wzrosło znaczenie publikacji elektronicznych. Hipertekstowe dokumenty, w których wykorzystuje się sieć odsyłaczy, coraz częściej stanowią alternatywę słowa drukowanego. Również produkty multimedialne, wykorzystujące w przekazie dźwięk, obraz, animację lub sekwencje filmowe, zdo-

bywają coraz większy krąg odbiorców. Oferta programów multimedialnych staje się coraz atrakcyjniejsza i obejmuje programy edukacyjne, różnego rodzaju kompendia i słowniki, albumy i encyklopedie oraz całą gamę gier komputerowych. Wśród tej bogatej oferty nietrudno znaleźć programy niosące treści kulturowe i stymulujące do rozwijania indywidualnych zainteresowań artystycznych i kulturalnych. Coraz więcej dóbr kultury udostępnianych jest na dyskach CD lub w sieci w formie publikacji elektronicznych. Wiele wskazuje na to, iż nowoczesne środki przekazu, wykorzystujące technologie multimedialne i ich interaktywny charakter, mogą okazać się bardzo efektywnym środkiem upowszechniania kultury.

Wedle D. Jankowskiego (1985) upowszechnianie kultury dokonuje się za sprawą licznych systemów komunikowania: środków masowego przekazu, instytucji sztuki, instytucji wydawniczych, szkolnictwa i nauki, systemu dystrybucji i udostępniania dóbr kultury. Zatem przenikanie technologii informacyjnych do mass mediów i instytucji kultury ma wpływ na jej upowszechnianie. Należy podkreślić, iż terminy *media* i *multimedia*, wraz z upowszechnieniem się informatyki, jej metod i środków znacznie poszerzyły swój zakres pojęciowy. Obecnie używa się tych określeń w odniesieniu do środków masowego przekazu czy sposobów komunikowania się, ale jednocześnie traktuje się je jako narzędzie rozwoju poznawczego. W tym miejscu warto podkreślić, iż w odróżnieniu od innych mediów komputer posiada specyficzną cechę komunikatywności pozwalającą wstępować w konstruktywny dialog z użytkownikiem (W. Osmańska-Furmanek 1997). Odpowiednie ukierunkowanie tego dialogu, zorientowanie go na poznawanie kultury i rozwój zainteresowań kulturalnych może stanowić nowy obszar zainteresowań animatorów kultury.

Sieć Internet umożliwia komunikację i wymianę informacji pomiędzy nieskończoną liczbą użytkowników, z wykorzystaniem najnowszych technologii informacyjnych. Multimedialne możliwości przekazania informacji elektronicznej i nieograniczony zasięg tworzą z Internetu medium, które może wspomagać działania pracowników kultury. Korzystanie z informacji rozpowszechnianej w sieci Internet może stać się nową formą uczestnictwa w kulturze, a jednocześnie informacja znaleziona w sieci może być przyczynkiem do podejmowania innych form aktywności kulturalnej.

Możliwości Internetu już zostały dostrzeżone przez niektóre instytucje kultury. W sieci dostępne są wirtualne galerie dzieł sztuki, swoje zbiory udostępniają muzea i biblioteki, na stronach WWW można znaleźć informacje na temat prawie wszystkich dziedzin sztuki. Na polskiej stronie domowej pod hasłem *kultura i sztuka* znajdują się odnośniki do takich tematów, jak: *Historia sztuki na ziemiach polskich*, *Kultura polska — ilustrowany przegląd informacyjny*, *Centrum Animacji Kultury*, *Kultura regionalna*, *Sztuka XX wieku*, *Prasa*, *Radio*, *Telewizja*, *Wydawnictwa*. Swoją twórczość prezentują również różnego rodzaju artyści — zarówno profesjonaliści, jak i amatorzy — dla

których sieć stanowi często jedyne medium wykorzystywane do prezentowania własnej twórczości.

Karta Kultury Polskiej, dokument przygotowany przez Kancelarię Prezydenta RP, zaleca tworzenie banku danych o kulturze — ogólnopolskiego systemu informatycznego poświęconego kulturze, który powinien zbierać wszystkie dane o instytucjach, przedsięwzięciach kulturalnych i twórcach kultury, a także o zabytkach i programach ich ochrony. Planuje się, aby powstała baza danych była dostępna w Internecie (*Karta Kultury...* 1997).

Wydaje się, iż w przyszłości stale będzie rosło znaczenie technologii informacyjnych w upowszechnianiu kultury i coraz więcej dóbr kultury będzie dostępnych w postaci publikacji elektronicznych. Technologie komputerowe coraz efektywniej będą wspomagać kulturalny rozwój jednostek i edukację kulturalną społeczeństwa. Nowe techniki informacyjno-komunikacyjne tworzą ponadto szansę ochrony i umacniania różnorodności kulturowej kraju dzięki łatwości upowszechnianiu jej twórców i tworzeniu elektronicznej skarbnicy dziedzictwa kulturowego i językowego. Z drugiej strony nowe warunki, w których ma funkcjonować społeczeństwo, niosą za sobą szereg niebezpieczeństw dla kultury. Globalizacja masowych mediów i systemów transmisji elementów kultury może prowadzić do uniformizacji kulturowej. Mimo powszechności korzystania z technologii komputerowych dostęp do elektronicznych dóbr kultury może być ograniczony dla pewnych grup społecznych, co może powodować jeszcze większą ich alienację kulturową. Istnieje również obawa, iż powszechność przekazu elektronicznego może przyczynić się do osłabienia innych form uczestnictwa w kulturze (A. P. Wierzbicki 1996; *Spółczesność informacyjna...* 1996).

Zapobieganie zagrożeniom wynikającym z wpływu technologii informacyjnych na kulturę może być jednym z zadań współczesnych animatorów kultury. W tym kontekście coraz większego znaczenia nabiera nie tylko wdrażanie przyszłych animatorów do korzystania z osiągnięć nowych technik, ale także uświadomienie im zarówno pozytywnego, jak i negatywnego wpływu technologii informacyjnych na rozwój i upowszechnianie kultury. Podejmowane są już w tym kierunku pierwsze kroki. Ministerstwo Kultury i Sztuki w dokumencie *Międzynarodowy program edukacji kulturalnej* postuluje wprowadzenie przedmiotu „pedagogika mediów” do kształcenia przyszłych pedagogów. Modyfikowane są również programy kształcenia animatorów na wyższych uczelniach. Coraz więcej uczelni włącza w zakres przedmiotów obowiązkowych przedmioty informatyczne, których program zakłada przygotowanie studentów do pracy kulturalnej w warunkach powszechnego korzystania z technologii informatycznych. W tym miejscu warto podkreślić, iż wśród przyszłych pedagogów kulturalno-oświatowych istnieje świadomość zwiększającej się roli nowych technologii. Studenci (w większym stopniu niż obecnie pracująca kadra) akcentują konieczność posiadania wiedzy umożliwiającej ich wykorzystanie w przyszłej pracy (R. Kostecki 1998).

Korzystanie z technologii informacyjnych w instytucjach kultury

Jednym z elementów wpływających na znaczenie technologii informatycznych w upowszechnianiu kultury jest stosowanie tych technologii w placówkach kulturalno-oświatowych.

Analizując dotychczasowe wykorzystanie komputerów w działalności tych instytucji można wyróżnić trzy płaszczyzny ich zastosowań: wykorzystywanie komputerów w administrowaniu, w realizacji zadań merytorycznych i w promocji instytucji. Dla badaczy kultury najmniej interesujące jest stosowanie komputerów w administrowaniu instytucją, poczynione jednak obserwacje wskazują, iż w obecnych warunkach ekonomicznych jest to często jedyny sposób wykorzystywania komputerów w instytucjach kultury, a potrzeba wprowadzenia technologii komputerowych właśnie do pracy księgowości jest motywacją do kupna komputera. Inne zastosowania pojawiają się później, nierzadko jako konsekwencja poznawania możliwości posiadanego sprzętu.

Wykorzystanie komputerów w instytucji kultury w istotny sposób wspomaga jej działalność merytoryczną. Jak dotąd techniki informatyczne wykorzystywane są najbardziej intensywnie na tym polu. Bardzo często polega to na tworzeniu mediów (tekstów, obrazów i dźwięku) propagujących działalność instytucji lub wykorzystywanych w czasie różnego rodzaju imprez realizowanych w ramach zadań statutowych. Technologie informacyjne wykorzystywane są również do tworzenia banków danych związanych z rodzajem uprawianej działalności. Potrzeba i tworzenie takich baz wynika z coraz większego zapotrzebowaniem na kompleksową i szybko dostępną informację — także w instytucjach kultury.

Pojęcie upowszechniania kultury odnosi się do wszelkich przedsięwzięć mających na celu zapoznanie jak największej liczby ludzi z wytworami i działaniami artystycznymi (J. Grad, U. Kaczmarek 1996). Nie wiele instytucji kultury podejmuje kroki wykorzystujące technologie informacyjne w działalności kulturalnej, choć posługiwanie się nimi może przynieść wymierne efekty, chociażby w postaci zwiększenia obszaru oddziaływania czy podniesienia atrakcyjności oferty.

Korzystanie z najnowszych technologii informatycznych warunkuje zarówno stan bazy sprzętowej, którą dysponuje placówka kultury, jak i poziom umiejętności pracowników w zakresie posługiwania się tym sprzętem. W tym miejscu nasuwa się refleksja, iż animatorzy kultury nie zawsze widzą możliwości wykorzystania technologii komputerowych w swojej pracy (prócz wykorzystania komputera jako bardziej doskonałej maszyny do pisania). Z punktu widzenia kształcenia animatorów kultury coraz ważniejsze staje się zatem umożliwienie przyszłym pracownikom kultury zdobycia w czasie studiów odpowiednich kompetencji informatycznych, rozumianych nie tylko jako umiejętność korzystania z określonego oprogramowania (np. edytora tek-

stu, grafiki, baz danych), ale także jako zdolność adaptacji technologii informacyjnych do realizacji zadań związanych z wykonywaniem zawodu animatora kultury.

Zielonogórskie instytucje kultury

W tej części opracowania przedstawiono sposoby wykorzystywania technik komputerowych w zielonogórskich instytucjach kultury. Pomimo dość trudnej sytuacji finansowej większość z nich posiada sprzęt komputerowy. Sposób, w jaki wykorzystywane są techniki informatyczne, jest ściśle związany z rodzajem zadań realizowanych przez określoną instytucję.

Dane zostały zebrane na przełomie grudnia 1997 i stycznia 1998 roku w zielonogórskich instytucjach upowszechniania kultury. Badaniem objęto:

- Regionalne Centrum Animacji Kultury;
- domy i kluby kultury: Zielonogórski Ośrodek Kultury „Amfiteatr”, Wojewódzki Młodzieżowy Dom Kultury „Dom Harcerza”, Klub Kolejarza, Prywatny Dom Kultury „Novita”;
- muzea i galerie: Muzeum Ziemi Lubuskiej, Muzeum Etnograficzne - Skansen, Lubuskie Muzeum Wojskowe, Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza, Państwową Służbę Ochrony Zabytków, Biuro Wystaw Artystycznych, Galerię „U Jadźki”, Galerię „Art”, Galerię „Punkt”, Salon Sztuki Dawnej;
- biblioteki: Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. C. Norwida, bibliotekę WSP, bibliotekę Politechniki Zielonogórskiej,
- teatr i filharmonię: Filharmonię Zielonogórską, Teatr Lubuski,
- kina: „Wenus”, „Nysę”, „Newę” oraz Klub Filmowy „Ostatni seans”.

Regionalne Centrum Animacji Kultury

Regionalne Centrum Animacji Kultury powstało w 1996 r. Do jego głównych zadań statutowych zaliczyć należy: wspieranie regionalnych tradycji i inicjatyw kulturalnych, animowanie twórczych form uczestnictwa w kulturze, wspomaganie działań animatorów kultury, ochronę dziedzictwa kulturalnego, współdziałanie z samorządowymi instytucjami kultury oraz prowadzenie działalności w zakresie edukacji dzieci i młodzieży. W chwili obecnej Centrum posiada cztery komputery. Jeden z nich wykorzystywany jest w administracji — do prowadzenia księgowości i spraw kadrowych. Pozostałe zostały zakupione z myślą o wykorzystaniu technologii informacyjnych do wspomaganie Centrum w spełnianiu jego zadań merytorycznych.

Technika komputerowa wspiera głównie działalność promocyjną i informacyjną Centrum. Nowoczesny sprzęt komputerowy wykorzystywany jest do

składu komputerowego. Przygotowywane są wszelkie materiały związane z realizacją różnego rodzaju imprez. Centrum Animacji wykorzystuje również możliwości techniki komputerowej w przygotowaniu materiałów filmowych i dźwiękowych. Niedawno zakupiony komputer (1997) przeznaczony jest głównie do montażu wideo.

Ważnym elementem wpływającym na działanie instytucji jest sprawny system pozyskiwania, analizowania i wykorzystywania informacji, dlatego też planowane jest podłączenie zielonogórskiego RCAF do sieci Internet oraz do ogólnopolskiego banku informacji (Bank Danych o Kulturze), w którym rejestrowane są wszystkie napływające dane o przedsięwzięciach kulturalnych i artystycznych podejmowanych w Polsce. Obecnie Centrum dysponuje elektroniczną bazą danych województwa zielonogórskiego. Zebrane dane pozwalają na szybkie uzyskanie informacji o gospodarczym i kulturalnym życiu regionu.

Domy kultury

Tylko w dwóch spośród czterech zielonogórskich domów kultury znajdują się komputery — w Domu Harcerza i w ZOK. Planowany jest zakup komputera i drukarki w Klubie Kolarza. Podobne zamierzenia ma również dyrekcja ZOK. W chwili obecnej dom kultury dysponuje tylko jednym komputerem, wykorzystywanym do prac edytorskich i przechowywania danych o sekcjach prowadzonych przez dom kultury. Gromadzone są również dane do mającej w przyszłości funkcjonować bazy ofert usług udostępnianej przez Internet.

W inny sposób przedstawia się sytuacja w Domu Harcerza. Administracja tej instytucji nie dysponuje żadnym komputerem, ale w domu kultury od 1986 roku działa pracownia komputerowa. W chwili obecnej znajduje się w niej sześć komputerów (w tym pięć typu 486 i jeden pentium) wyposażonych w karty dźwiękowe. Komputer Pentium ma dodatkowo napęd dysków CD. Komputery połączone są w sieć. W pracowni do dyspozycji uczestników zajęć znajduje się skaner i drukarki: igłowa, atramentowa i laserowa. Pracownia jest cały czas modernizowana. Pieniądze na rozbudowę lub wymianę sprzętu pochodzą z opłat wnoszonych za uczestnictwo w zajęciach.

Dzieci i młodzież uczestniczące w zajęciach nabywają umiejętności korzystania z techniki komputerowej w zakresie edycji tekstu, przetwarzania obrazu, gromadzenia informacji, wykorzystania technologii informacyjnych do rozwijania zainteresowań i pogłębiania wiedzy przede wszystkim, jednak udział w zajęciach umożliwia im wypowiedanie się poprzez grafikę komputerową. Taka forma aktywności nie tylko sprzyja rozwojowi umiejętności posługiwania się określonym programem graficznym, ale też stanowi źródło przemyśleń i refleksji nad interpretowanym tematem. W roku szkolnym 1996/97 pracownia grafiki komputerowej zorganizowała konkurs pod hasłem

„Ja w Europie”. W konkursie wzięło udział ponad pięćdziesięciu uczniów zielonogórskich szkół podstawowych. W tym roku planowany jest drugi konkurs, który swoim zasięgiem obejmie całe województwo. Pracownia jest od dwóch lat podłączona do sieci Internet. Dostępne są podstawowe usługi sieciowe — przeglądanie stron WWW, poczta elektroniczna ftp. Z Internetu i komputerów korzystają również osoby prowadzące inne pracownie.

Muzea i galerie

W zielonogórskich galeriach, podobnie jak w BWA, nie ma komputerów, ich kierownicy tłumaczą tę sytuację głównie niedostatecznymi możliwościami finansowymi, jednak prowadzący galerię „Punkt” zamierza w najbliższym czasie szeroko wykorzystywać komputer w swej działalności.

Wdrażanie technologii informacyjnych zapoczątkowane już zostało w zielonogórskich muzeach. Tylko Muzeum Etnograficzne nie posiada komputerów.

Muzeum Ziemi Lubuskiej posiada trzy komputery, w tym jeden wykorzystywany w księgowości, a dwa w dziale wydawniczym. Techniki komputerowe znajdują największe zastosowanie przy składzie komputerowym. W taki sposób przygotowywane są wszelkie materiały związane z merytoryczną działalnością muzeum — foldery, ulotki, katalogi itp. Jak dotychczas zbiory muzealne nie są katalogowane w elektronicznych bazach danych, jednak przedstawiciele muzeum uczestniczą w seminariach i szkoleniach organizowanych przez Muzeum Narodowe, które koordynuje i propaguje wdrażanie technologii informacyjnych do opracowywania i udostępniania zbiorów.

Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza dysponuje czterema komputerami. Sytuacja przedstawia się podobnie, jak w Muzeum Ziemi Lubuskiej. Tu również jeden komputer wspomaga pracę księgowości, a dwa wykorzystywane są głównie do prac edytorskich — pisanie opracowań, sprawozdań itp. Muzeum rozpoczęło już (czwarty komputer) tworzenie elektronicznego archiwum. Gromadzone są dane dotyczące prowadzonych przez muzeum badań archeologicznych.

W Lubuskim Muzeum Wojskowym komputery zakupiono niedawno (1997), ale technologie komputerowe wykorzystywane są dość intensywnie. Dwa komputery pracują w księgowości i administracji, jeden jest wykorzystywany w dziale historycznym. Muzeum może się poszczycić multimedialną bazą danych. Bank danych zawiera informacje o wystawach i ekspozycjach organizowanych w muzeum, skatalogowane zostały również wszystkie zbiory muzealne. Zbierane są dane dotyczące eksponatów znajdujących się w innych muzeach. Komputery są wykorzystywane do składu komputerowego wszystkich druków związanych z merytoryczną działalnością muzeum.

Żadne z zielonogórskich muzeów nie jest podłączone do Internetu. Rozważa się jednak takie inwestycje i być może zostaną one sfinalizowane w

ciągu najbliższego roku. Należy wspomnieć, że LMW posiada swoją stronę WWW. Na stronie dostępne są informacje o muzeum i posiadanych przez nie zbiorach. Opisy są bogato ilustrowane zdjęciami eksponatów. Strona jest prowadzona od końca sierpnia 1997 i przez pięć miesięcy jej istnienia odwiedziło ją ponad 850 internautów. Promocja Muzeum w sieci zaowocowała już nawiązaniem nowych kontaktów, pojawiają się prośby o dodatkowe informacje dotyczące zbiorów muzealnych i działalności muzeum.

Państwowa Służba Ochrony Zabytków wykorzystuje w swojej pracy cztery komputery — trzy z nich zostały zakupione w 1997 roku. Tu również są one wykorzystywane do wspomagania prac biurowych, ale też do gromadzenia informacji w banku danych. PSOZ dysponuje bazą obiektów zabytkowych w województwie zielonogórskim oraz bazą danych zbiorów archiwalnych. Planuje się również uzyskanie dostępu do Internetu i prowadzenie strony WWW.

Teatr, filharmonia, kina

Filharmonia posiada cztery komputery. Są one głównie wykorzystywane do usprawnienia prac administracyjnych — prowadzenia sekretariatu, księgowości i biura organizacyjnego. Techniki komputerowe wykorzystywane są również do składu różnego rodzaju materiałów informacyjnych. Filharmonia od 1997 roku posiada stronę WWW, na której zamieszczone są m. in. informacje o zamierzeniach artystycznych i publikowany jest miesięcznik „Maestro”.

W żadnym z kin nie pracują komputery, jednak technika komputerowa jest wykorzystywana w Klubie Filmowym istniejącym przy kinie „Newa”. Komputer służy głównie do składu komputerowego materiałów wykorzystywanych podczas organizacji Lubuskiego Lata Filmowego.

Teatr Lubuski jedyny posiadany komputer wykorzystuje w księgowości.

Biblioteki

Biblioteka Wojewódzka i biblioteka Politechniki są całkowicie skomputeryzowane. Udostępnianie wydawnictw jest już całkowicie zautomatyzowane. Nie wypełnia się rewersów, bowiem zamówienia do magazynu drukowane są bezpośrednio z terminali. Biblioteki dysponują bazami wydawnictw zwartych zbiorów udostępnianych zarówno na zewnątrz, jak i na miejscu. Cały czas bazy są aktualizowane i poszerzane o nowe opisy bibliograficzne. Tworzone są również nowe bazy – czasopism, bibliografii regionalnej, wydawnictw specjalistycznych. Biblioteki udostępniają już swoje zbiory w Internecie. Na stronach WWW można znaleźć informacje o bibliotekach i posiadanych przez nie

księgozbiorach. Niestety filie Biblioteki Wojewódzkiej nie są jak dotychczas skomputeryzowane. Biblioteka WSP planuje udostępniać swoje zbiory przy wykorzystaniu komputerów od nowego roku akademickiego (1998/99). Na razie trwa gromadzenie i opracowywanie danych. Wszystkie biblioteki gromadzą już wydawnictwa na CD-ROMach: słowniki, encyklopedie, bazy wydawnictw.

Podsumowanie

Analizując powyższe informacje można stwierdzić, iż większość instytucji wykorzystuje w swojej pracy techniki komputerowe. Prawie regułą jest korzystanie z komputera w dziale księgowości i kadr. Technologie komputerowe są dość intensywnie eksploatowane do przygotowywania dokumentów związanych z wykonywaniem zadań merytorycznych. Komputery są wykorzystywane na ogół do składu komputerowego różnego rodzaju materiałów i tworzenia dokumentacji.

Również w pracy instytucji kultury coraz większego znaczenia nabiera jak najszybsze dotarcie do informacji. Implikuje to potrzebę gromadzenia niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania instytucji danych i nabywania umiejętności posługiwania się tą informacją. Kilka zielonogórskich instytucji rozpoczęło już tworzenie banków danych.

W chwili obecnej tylko Dom Harcerza i biblioteki mają dostęp do Internetu. Jednak zainteresowanie korzystaniem z zasobów sieci jest bardzo duże — w nadchodzącym roku większość instytucji zamierza uzyskać dostęp do sieci. Tam gdzie planuje się korzystanie z Internetu, przewiduje się również założenie swojej strony WWW. Jak dotychczas tylko dwie instytucje (prócz bibliotek) posiadają swoje strony WWW — Filharmonia Zielonogórska i Lubuskie Muzeum Wojskowe. Być może uzyskanie dostępu do Internetu przyczyni się do „odkrycia” sieci przez placówki upowszechniania kultury.

Jak wskazuje praktyka, komputery wykorzystywane są niemal wyłącznie jako narzędzie do przygotowania materiałów drukowanych. Nie są prowadzone żadne działania mające na celu upowszechnianie multimediiów jako formy dotarcia do dóbr kultury i korzystania z nich do rozwijania własnych zainteresowań. Wyjątek stanowi pracownia grafiki komputerowej w Domu Harcerza.

Wydaje się, iż najpełniej technologie komputerowe wykorzystywane są w bibliotekach. Praca tych instytucji jest wyraźnie wspomagana przez technikę. Jednocześnie dzięki wykorzystaniu sieci zwiększył się krąg osób mających dostęp do księgozbiorów.

Wyposażenie placówek kultury w sprzęt komputerowy w obecnym stopniu nie jest zadowalające. Należy jednak mieć nadzieję, iż proces komputeryzacji dopiero się rozpoczął, a posiadana baza sprzętowa będzie uzupełniana i poszerzana. Umożliwi to korzystanie z technologii informacyj-

nych wszystkim pracownikom i przyczyni się do zmiany sytuacji, w której to komputery dostępne są jedynie dla wąskiej grupy animatorów. Bariera sprzętowa nie jest jednak jedynym problemem, który należy pokonać. Znacznie ważniejsze jest wyposażenie pracowników kultury w umiejętności i wiedzę pozwalającą korzystać z technologii komputerowych.

Analiza przeprowadzonych badań pilotażowych wskazuje na potrzebę kształcenia umiejętności obsługi pewnych grup programów komputerowych (edytorów tekstów i grafiki, bazy danych) najczęściej wykorzystywanych w pracy instytucji, ale być może w większym stopniu ujawnia potrzebę kształcenia postaw proinformatycznych, nakierowanych na wykorzystywanie technologii informacyjnych w upowszechnianiu kultury — takie wykorzystanie, by nie były one tylko narzędziem umożliwiającym wytworzenie materiałów niosących informację o kulturze, ale dawały możliwość aktywnego w niej uczestnictwa.

LITERATURA

- AKTUALNE PROBLEMY I WYDARZENIA (83), Badanie CBOS, Internet 1997, <http://eris.kbn.gov.pl/Pl-asc/pub/info/dep/cbos/index.html>.
- BADANIE zbiorowości użytkowników sieci Internet w Polsce, NASK 1996 <http://www.nask.pl>, <http://www.winter.info.pl/2caa.htm>.
- GRAD J., KACZMAREK U., Organizacja i upowszechnianie kultury w Polsce. Zmiany modelu, Poznań 1996.
- JANKOWSKI D., System kulturalno-oświatowy i jego struktura, [w:] Jankowski D., Kargul J., Kowalewski F., Przyszczypkowski K., Podstawy działalności kulturalnej, Warszawa 1985.
- KARTA Kultury Polskiej, Internet 1997, http://www.pol.pl/culture._pl/karta.htm.
- KOSTECKI R., Wyznaczniki ról zawodowych animatorów kultury, Zielona Góra 1998 (w druku).
- NARKIEWICZ-NIEDBALEC E., Uczestnictwo w kulturze i aspiracje życiowe młodzieży szkolnej, Zielona Góra 1997.
- OSMAŃSKA-FURMANEK W., JĘDRYCZKOWSKI J., Zastosowanie i sposoby realizacji prezentacji multimedialnych, [w:] Problemy zarządzania i finansowania w instytucjach edukacyjnych w okresie transformacji systemowej w Polsce w perspektywie integracji europejskiej. Materiały konferencyjne, Zielona Góra 1997.
- ROCZNIK Statystyczny GUS 1993, 1994, 1995.
- SIEMIENIECKI B., Komputer w edukacji. Podstawowe problemy technologii informacyjnej, Toruń 1997.
- SPOŁECZEŃSTWO informacyjne w Polsce. Wstęp do formułowania założeń polityki Państwa, Internet 1996, <http://eris.kbn.gov.pl/Pl-asc/pub/info/dep/spo.html>.
- WIERZBICKI A. P., Informacja jako zasób: wpływ na stosunki społeczne i gospodarcze w krajach rozwiniętych, [w:] Integracja europejska wobec wyzwań ery informacyjnej (postindustrialnej), Materiały konferencyjne, Internet 1996, <http://eris.kbn.gov.pl/Pl-asc/pub/info/dep/integracja/index.html>.
- WYPYCH W., Kronika rozwoju publikacji elektronicznych, Internet 1997, <http://www.epublica.pol.pl/kronika/kronika.html>.

Edyta Mianowska

COMPUTER-INFORMATIONSTECHNOLOGIEN IN DEN KULTURINSTITUTIONEN

Zusammenfassung

In den letzten Jahren sind wir Zeugen einer dynamischen Entwicklung der Computertechnologien. Die Anwendung von den neuesten technischen Erfindungen im Bereich der Datenverarbeitung führt zu grundlegenden Verwandlungen in den wirtschaftlichen und sozialen Strukturen. Immer häufiger haben die Computertechnologien auch ihren Anteil an der humanistischen Entwicklung des Menschen, indem sie zu solchen Bereichen der Menschentätigkeit wie Kultur und Kunst eindringen. In der Bearbeitung stellte man dar, auf welche Weise die Informationstechnologien zur Entstehung von den neuen Formen der Anteilnahme an Kultur und zu deren Verbreitung beitragen können. Die Überlegungen zum Thema der Anwendung von neuen Techniken bei der Kulturverbreitung führen zur Darstellung der Ausnutzungsmöglichkeiten der Computer-Informationstechnologien in den Kulturinstitutionen. In dem Artikel wurde die Situation in den Institutionen von Zielona Góra (Grünberg) dargestellt. Die Analyse der durchgeführten Untersuchungen zeigt die Ausrüstung der Institutionen mit den Geräten, die das Ausnutzen der neuen Technologien möglich machen, sowie auch informiert, auf welche Weise sie bei der Arbeit von diesen Institutionen ausgenutzt werden.